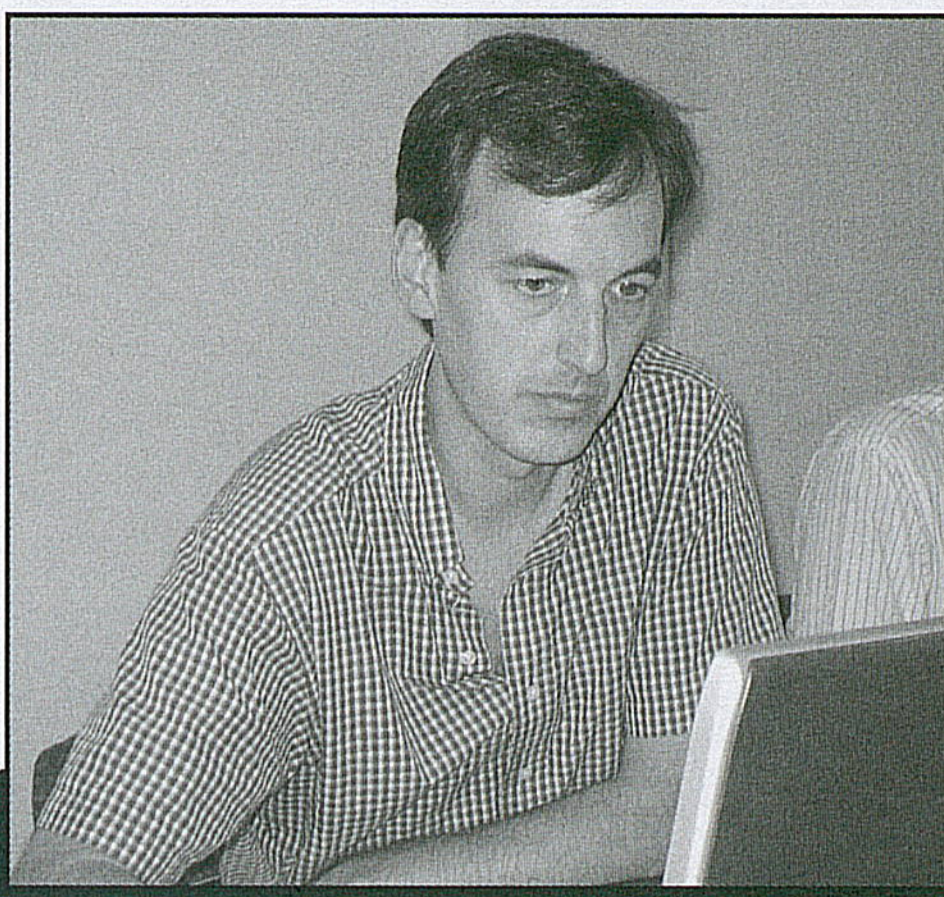

Estabilitat i creixement econòmic

Xavier Déu i Pujal

Volem primerament tractar d'aproximar-nos al que podria resultar la contribució del sector de la construcció dins l'economia andorrana, tenint en compte tant les moltes limitacions respecte a les dades que tenim a Andorra i la seva fiabilitat, com la limitació dels càlculs a la part referent als pagaments salarials, sense tenir en compte la inversió.

Per tal de tenir una aproximació relativament acurada d'aquest valor, agafarem com a base de càlcul el multiplicador econòmic del consum i a través d'aquest indicador tractarem d'obtenir un punt de partida per tal de comprendre l'abast del que representa el sector de la construcció sobre la renda del país, i per tant, la manera com influiria aquesta reducció en la resta de sectors econòmics, com ara hotels, restaurants o botigues, entre d'altres.

Si prenem com a punt de partida que el sector de la construcció aporta anualment un pagament en salaris d'aproximadament 138.000.000 €, que significa aproximadament el 20% dels salaris declarats a la CASS, això implica que qualsevol canvi en l'estabilitat de la feina en el sector repercutirà fortament en la resta de sectors econòmics.

Per consegüent, el fet que algú que avui en dia no viu a Andorra passi a formar part de la massa treballadora, i la fa augmentar d'una persona, significa que aquesta persona passa a ingressar un salari anual mitjà en el sector de la construcció d'uns 20.000 €; però la seva contribució al creixement de la renda nacional no es limita als 20.000 €, ja que cada mes haurà de pagar el lloguer del pis, haurà de menjar, consumirà diàriament als bars i restaurants, consumirà oci dins d'Andorra, i tot això a través de gastar-se una part dels 20.000 € de què disposa. Si utilitzem

aquest raonament, i suposem –com se sol fer a la majoria dels països de l'OCDE– que el multiplicador del consum és de 5¹, significa que aquests 20.000 € es transformaran en 100.000 € addicionals de renda. És a dir, un treballador més aporta al país un augment de la renda de 100.000 €, però, al mateix temps, la marxa d'aquests treballadors d'Andorra o la pèrdua del seu lloc de treball suposa una marxa de 100.000 € per al país.

Efectuarem l'anàlisi fent diferents suposicions sobre la propensió marginal a consumir² i el nombre de treballadors del sector de la construcció, a través de les dades mitjanes d'altres anys i els seus salaris.

Suposarem que la reducció en el nombre de treballadors del sector de la construcció segueix els valors mitjans de la CASS abans que s'aprovés la moratòria i, per tant, prendrem com a base de càlcul els valors del 2002, 2001 i 2000, que suposaven un nombre de treballadors de³ 5.645, 5.451 i 5.247, respectivament, davant dels 6.747 treballadors de mitjana del 2005. Per tant, trobarem *l'efecte renda* que suposaria passar dels 6.747 treballadors als valors històrics de 2002, 2001 o 2000. Pel que fa als salaris, eren de 1.460 € per al 2002, 1.400 € per al 2001 i 1.327 € per al 2000; com a referència, el 2005 eren de 1.705 €. Si ajustem aquests salaris per la inflació dels anys, tenim uns salaris referenciats el 2005 de 1.601 €, 1.578 € i 1.560 €, respectivament.

Propensió marginal a consumir	0,8	0,75	0,7
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional 2005	690.218.100€	552.174.480€	460.145.400€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2002 salari 2005	577.483.500€	461.986.800€	384.989.000€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2001 salari 2005	557.637.300€	446.109.840€	371.758.200€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2000 salari 2005	536.768.100€	429.414.480€	357.845.400€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2005, salaris 2002	648.116.820€	518.493.456€	432.077.880€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2005, salaris 2001	638.805.960€	511.044.788€	425.870.640€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2005, salaris 2000	631.519.200€	505.215.360€	421.012.800€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2002, salaris 2002	542.258.700€	433.806.960€	361.505.800€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2002, salaris 2001	534.468.600€	427.574.880€	356.312.400€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2002, salaris 2000	528.372.000€	422.697.600€	352.248.000€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2001, salaris 2001	516.100.680€	412.880.544€	344.067.120€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2001, salaris 2000	510.213.600€	408.170.880€	340.142.400€
Contribució del sector de la construcció a la renda nacional amb nombre treballadors 2000, salaris 2000	491.119.200€	392.895.360€	327.412.800€

Per tant, el que veiem és que una crisi en un sector com el de la construcció, que és força volàtil al llarg del temps, pot provocar una reducció important del valor de la renda nacional. No pretenem fer un estudi comparatiu amb la resta de països, però sí entenem que, a la resta de països, no hi ha cap sector que aportï comparativament un valor afegit tan alt com la construcció a Andorra (el mateix podríem dir dels sectors comercial o hotelier, atesa la reduïda diversificació de l'economia andorrana). Veiem la importància que té per a l'equilibri econòmic d'Andorra tractar de desenvolupar polítiques de gestió per tal de mantenir aquest equilibri, ja que la reducció de 100 treballadors, per exemple, en el sector de la construcció suposaria la reducció de 10.200.000 € en la renda nacional i, per tant, a diferència dels paï-

sos veïns i pel fet que els treballadors del sector de la construcció difícilment es poden tornar a col·locar en altres sectors econòmics nacionals, suposaria una reducció de la renda nacional significativament més important.

Si pretenem quantificar el que aquesta reducció en la renda nacional suposaria per a la resta de sectors del país, podríem agafar la composició del consum familiar i obtenir els euros de reducció que significaria:

	Consum	Reducció en el Consum per nombre treballadors del 2002	Reducció en el Consum per nombre treballadors del 2001	Reducció en el Consum per nombre treballador del 2000
1. Aliments, begudes i tabac	24,3%	27.372.736 €	32.188.937 €	37.255.939 €
2. Vestit i calçat	8,2%	9.243.684 €	10.870.100 €	12.581.210 €
3. Habitatge, aigua, gas i altres combustibles	17,4%	19.575.770 €	23.020.104 €	26.643.799 €
4. Mobles, estris domèstics i serveis per a la llar	3,7%	4.187.108 €	4.923.825 €	5.698.906 €
5. Salut (pagament i no retornat)	3,3%	3.680.639 €	4.328.243 €	5.009.570 €
6. Transport	17,7%	19.979.987 €	23.495.443 €	27.193.963 €
7. Esbarjo, espectacles i cultura	4,7%	5.290.226 €	6.221.035 €	7.200.315 €
8. Ensenyament	1,7%	1.906.514 €	2.241.963 €	2.594.880 €
9. Hotels, cafès i restaurants	7,7%	8.627.414 €	10.145.398 €	11.742.429 €
10. Bens i serveis diversos	11,4%	12.878.923 €	15.144.954 €	17.528.988 €
Total	100,0%	112.743.000 €	132.580.000 €	153.450.000 €

Per tant, per agafar algun sector, el dels restaurants i cafès suposaria una reducció propera als 10.000.000 €, que signifiquen una reducció prou important, no sols per causar una reducció en C* de les famílies dependents dels bars, sinó perquè alguns haurien de tancar.

Si s'esdevé una crisi significativa de l'economia andorrana, tant en el sector hotelier, de botigues o a mesura que passi el temps també en la construcció, cal trobar mecanismes per tal de reduir l'impacte de la fugida d'aquests treballadors sobre la renda nacional, atès que la seva marxa o la reducció en el salari mitjà significarà la reducció de la despesa familiar i, per tant, la reducció dels ingressos de la resta de famílies del país i negocis, cosa que crearà l'*efecte contagi* que ens comenta l'efecte multiplicador.

La introducció d'impostos a Andorra hauria de tenir en compte no sols el necessari efecte recaptador, per tal de contribuir a les arques de l'Estat, sinó també l'efecte que les taxes impositives tenen sobre l'economia i les seves variables, com poden ser els valors de les taxes impositives i el seu efecte sobre les variables d'equilibri com el multiplicador de què hem parlat.

Seria important desenvolupar mecanismes impositius que puguin ser flexibles davant els cicles econòmics, per evitar de reduir l'efecte amplificador que podrien arribar a tenir, amb l'ampliació de les èpoques de crisi. Hi ha molta anàlisi feta que

desenvolupa mecanismes que tractin de ser anticíclics, és a dir que en èpoques de recessió permetin a les empreses evitar tenir unes taxes impositives tan elevades i que en èpoques millors les taxes impositives facin la seva feina recaptadora, acumulant recursos que seran utilitzats més tard en el futur durant les èpoques de crisi.

Andorra té una economia molt més cíclica que la dels nostres veïns i cal evitar tenir uns mecanismes impositius que magnifiquin el que els cicles econòmics ja de per si suposen, menors ingressos per a les famílies i empreses.

Atès el fet que aviat tindrem impostos que afectaran el valor de la pmc i, per altra part, la percepció que el risc del país va augmentant, podria fins i tot ser possible que el valor del consum en les famílies nacionals baixi, arran d'una percepció de major risc en l'economia que impliqui una reducció en C^* .

Per tant, una política fiscal anticíclica, que tingui en compte no sols el que s'anomenen *estabilitzadors* automàtics, sinó que inclogui polítiques fiscals expansives de les administracions coordinades en el temps per tal de tenir cura dels nombrosos cicles a què es veu sotmès el país i evitar que els períodes de creixement ho siguin excessivament, que tampoc és eficient, i que els períodes de crisi no siguin tan pronunciats, que per a les famílies les situa en un estat de precarietat que genera un estrès social alt, és un mecanisme addicional que l'Estat hauria de tenir en compte per tal de reduir el risc de l'economia andorrana.

Sols com a conclusió voldria comentar que l'economia andorrana es troba en una situació d'alta debilitat no sols arran de la reduïda diversificació de la seva economia, sinó també pel fet que aquesta reduïda diversificació en èpoques de crisi pot suposar els canvis de les variables de C^* i pmc. Per tant, cal tractar de dissenyar mecanismes que, per una part, no gravin les empreses desproporcionadament en moments de crisi i, per l'altra, ajudin a reduir el risc que aquestes empreses perceben, ja que si aquest risc augmenta, les empreses reduiran no sols les seves expectatives d'augmentar les inversions sinó les expectatives sobre els seus treballadors, amb els efectes que això tindrà, no únicament sobre el consum, sinó també sobre les variables C^* i pmc.

Xavier Déu i Pujal

Gerent de l'Associació de Contractistes d'Obres d'Andorra

Notes

1. És a dir, que la propensió marginal a consumir (pmc) és 0,8.
2. És cabdal tenir en compte que aquesta propensió canvia a mesura que el sistema econòmic disposa o canvia els impostos, com farem a Andorra algun dia: la recerca diu que la pmc canvia a mesura que les famílies perceben condicions de risc o bonança diferents. Així, en condicions de risc les famílies poden reduir el valor de la seva pmc i provocar una reducció major en la renda nacional.
3. Cal fer notar que hi ha hagut un canvi de base a les dades de la CASS, per la qual cosa les dades dels anys vells no són del tot comparables amb les dels nous. Però a manca de dades millors i coneixent el biaix, sols podem tractar-les i conèixer les seves limitacions.